

Paulina StorskaORCID: 0000-0002-4107-9523
storskapaolina@gmail.comPKO Bank Polski
Departament Przeciwdziałania Praniu
Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy w ujęciu teoretycznym i prawnym w aspekcie bezpieczeństwa finansowego

Anti-money laundering in theoretical and legal terms
in the aspect of financial security

DOI: 10.34739/doc.2023.20.09

Abstrakt: Pranie brudnych pieniędzy to zjawisko, które posiada negatywny wpływ na bezpieczeństwo finansowe podmiotów gospodarczych. Wpływa także destabilizująco na funkcjonowanie rynku finansowego. W artykule poruszona została problematyka prania brudnych pieniędzy jako jednego z rodzajów przestępstw gospodarczych. Proceder został przedstawiony z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych oraz literatury przedmiotu dotyczącej badanego zjawiska. Celem artykułu była prezentacja zagadnienia przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa, definicji prezentowanych w literaturze przedmiotu, a także zasad funkcjonowania krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy.

Słowa kluczowe: przeciwdziałanie praniu pieniędzy, instytucje obowiązane, Główny Inspektor Informacji Finansowej, jednostki współpracujące, przestępczość gospodarcza, bezpieczeństwo finansowe

Abstract: Money laundering is a phenomenon that has a negative impact on the financial security of business entities. The article discusses the issue of money laundering as one of the types of economic crimes. The procedure was presented taking into account the applicable legal regulations and the literature on the subject of the studied phenomenon. The aim of the article is to present the issue of counteracting money laundering and financing of terrorism, taking into account the applicable law, definitions presented in the literature on the subject, as well as the rules of operation of the national anti-money laundering system.

Keywords: anti money laundering, financial assistance, obligated institutions, the General Inspector of Financial Information, cooperating units, economic crime, financial security

Wprowadzenie

Postępująca globalizacja oraz dynamiczny rozwój środowiska finansowego powoduje pojawianie się nowych, coraz bardziej skomplikowanych zagrożeń związanych z produktami finansowymi. Część z nich ukierunkowana jest na wprowadzenie w obrót nielegalnych środków finansowych, co określa się mianem prania brudnych pieniędzy. Procederowi temu sprzyja szczególnie brak jednolitych zasad dotyczących analizowania obrotu finansowego w skali globalnej. Zjawisko prania brudnych pieniędzy oraz finansowania terroryzmu to proceder znacząco oddziałujący na gospodarkę. Posiada bowiem destabilizujący wpływ na funkcjonowanie rynków, zaś w ich wyniku pojawiają się niekorzystne zakłócenia zarówno w systemie podatkowym, jak i walutowym. Bardzo ważne jest więc, aby instytucje stosowały zalecenia organizacyjno-prawne oraz stale dbały o właściwą weryfikację wiarygodności przepływów środków finansowych. Posiada to szczególne znaczenie w przypadku sektora bankowego.

Wzmoczone oraz coraz bardziej wyrafinowane metody postępowania przestępców finansowych oraz ich współników podejmowane są celem zatajenia korzyści wynikających z przestępstwa oraz rzeczywistego pochodzenia środków finansowych. Poza oczywistym destabilizującym wpływem na gospodarkę zjawisko prania brudnych pieniędzy negatywnie oddziałuje także na reputację oraz stabilność instytucji finansowych. Bardzo ważne jest więc poszukiwanie efektywnych metod walki z procederem prania brudnych pieniędzy, co dotyczy zarówno sfery formalno-prawnej, jak i organizacyjnej. Coraz częściej stosowane są więc różnego rodzaju metody i środki, aby w jak najbardziej pełny sposób określić profil finansowy poszczególnych podmiotów, a także przepływy finansowe zachodzące w instytucjach. Celem artykułu jest prezentacja zagadnienia przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa, definicji prezentowanych w literaturze przedmiotu, a także zasad funkcjonowania krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy.

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy – definicja

W polskich przepisach prawa oraz w literaturze przedmiotu funkcjonuje pojęcie „prania brudnych pieniędzy”. Terminologia ta

wynika z tłumaczenia dwóch angielskich zwrotów – *dirty money* (brudne pieniądze) oraz *money laundering* (pranie pieniędzy)¹. I chociaż sama nazwa mogłaby na to wskazywać, sam proceder nie jest powiązany ani z praniem jako czynnością, ani z pieniędzmi, które są brudne. Termin ten posiada swoją genezę w tworzących się w USA strukturach przestępczych o charakterze mafijnym, co miało miejsce w latach 20. XX wieku. W okresie tym zorganizowane grupy przestępcze pozyskiwały środki finansowe z nielegalnych czynności sprzedażowych oraz z przemytu. Jako oficjalne źródło dochodów wykazywano jednak działalność handlową oraz usługową. Poszczególne podmioty zarejestrowane były jako myjnie czy pralnie odzieży. Stąd też wynikła późniejsza nazwa, która została przypisana do wskazanego procederu. W miejscach tego typu w łatwy sposób możliwe było ukrycie rzeczywistego dochodu, zaś nielegalne środki finansowe księgowane były jako przychody z legalnej sprzedaży. Procedura taka pozwoliła na wprowadzenie „brudnych” pieniędzy do legalnego obiegu środków finansowych i zatajenie ich faktycznego źródła pochodzenia².

Ośrodek Szkolenia Departamentu Skarbu USA „pranie brudnych pieniędzy” określa jako „proces, przy pomocy którego dochody przypuszczalnie uzyskane z działalności przestępczej są przekazywane, przekształcane, wymieniane albo też łączone i mieszane z legalnymi funduszami w celu ukrycia lub zatajenia prawdziwego charakteru, źródła, ukierunkowania, przepływu lub własności tych dochodów”³. Działalność taka ukierunkowana jest na nadanie pozorów legalności środkom finansowym pozyskanym ze źródeł nielegalnych⁴. Według Emila Pływaczewskiego pranie brudnych pieniędzy to „ukrywanie za pomocą różnorodnych działań nielegalnego pochodzenia uzyskanych korzyści, co warunkuje możliwość bezpiecznego (bezkarne) ich włączenia do legalnego

¹ M. Hryniewiecka, *Pranie brudnych pieniędzy jako przykład przestępstwa gospodarczego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2014, z. 4, s. 317.

² M.M. Żoła, *Zjawisko prania brudnych pieniędzy w prawie Unii Europejskiej*, „Edukacja Prawnicza” 2006, nr 10, s. 12.

³ D. Chodziński, *Pranie pieniędzy jako jedna z form działania zorganizowanych grup przestępczych*, Legionowo 2012, s. 6.

⁴ Ibidem.

obrotu finansowego i gospodarczego”⁵. Proceder ten został także zdefiniowany przez Brunona Hołytsa, który za pranie brudnych pieniędzy uznaje działalność przestępczą, która ma na celu zalegalizowanie dochodów pochodzących z przestępstwa⁶.

Pranie brudnych pieniędzy to działalność zorganizowana. Polega na nabywaniu bądź przenoszeniu praw do środków finansowych, tak aby możliwe było ich wprowadzenie do obrotu gospodarczego⁷. W związku z tym za „brudne pieniądze” można uznać takie, które pochodzą z działalności nielegalnej. Często jest ona związana z przemysłem, handlem narkotykami, handlem bronią czy też przestępczością związaną z oszustwami podatkowymi⁸. Zjawisko to nie posiada wyłącznie charakteru wewnątrz krajowego, bowiem coraz częściej przybiera naturę międzynarodową. Pranie brudnych pieniędzy to czynności, które mają na celu ukrycie prawdziwej proveniencji środków pierwotnie pochodzących z dochodów nielegalnych. W konsekwencji dochodzi do nadania im cech pochodzenia legalnego. Terminy „pranie pieniędzy” oraz „pranie brudnych pieniędzy” weszły do powszechnego użytku i są stosowane także w przepisach prawa krajowego oraz międzynarodowego.

Pranie pieniędzy w polskim prawie

W polskim prawie wskazuje się na różnego rodzaju przestępstwa gospodarcze, które są wymieniane w Kodeksie karnym⁹. Same przestępstwa gospodarcze określane są jako powszechne przestępstwa, które są popełniane bez użycia przemocy, zaś ich celem jest przede wszystkim osiągnięcie korzyści osobistych¹⁰. Polski system prawny stosunkowo późno usystematyzował pojęcie prania pieniędzy. Penalizacja tego przestępstwa została wprowadzona poprzez art. 5 Ustawy z 12 października 1994 r. o ochronie obrotu gospodarcze-

⁵ E. Pływaczewski, *Pranie brudnych pieniędzy nowym wyzwaniem dla systemu ekonomiczno-finansowego w Polsce*, [w:] *Proceder prania brudnych pieniędzy. Studia i materiały*, red. E. Pływaczewski, Toruń 1993, s. 17.

⁶ B. Hołyts, *Kryminalistyka*, Warszawa 2000, s. 301.

⁷ H. Kołecki, R. Jęcz, *Rola i zadania Narodowego Banku Polskiego oraz systemu bankowego w procesie zwalczania procederu prania pieniędzy w Polsce. Podstawowe uwarunkowania i kierunki działań*, [w:] *Proceder prania...*, s. 85-86.

⁸ B. Bieniek, *Pranie pieniędzy w prawie międzynarodowym, europejskim oraz polskim*, Warszawa 2010, s. 24-25.

⁹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553, art. 296-309.

¹⁰ A. Ratajczak, *Ochrona obrotu gospodarczego*, Warszawa 2006, s. 12.

go i zmianie niektórych przepisów prawa karnego¹¹. Następnie uregulowania dokonano poprzez przepisy art. 299 § 1–8 kk z 1997 r. w rozdziale dotyczącym przestępstw gospodarczych¹², co było ukierunkowane na ochronę prawidłowości obrotu gospodarczego.

Artykuł 299 Kodeksu karnego wskazuje: „Kto środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości, pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego, przyjmuje, przekazuje lub wywozi za granicę, pomaga do przenoszenia ich własności lub posiadania albo podejmuje inne czynności, które mogą udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia, ich wykrycie, zajęcie albo orzeczenie przepadku, podlega karze pozbawienia wolności”¹³. Zgodnie z przepisami prawa charakter brudnych pieniędzy posiadają także wartości majątkowe, które zostały pozyskane za przedmioty pochodzące z przestępstwa.

Aktualnie szczegółowym aktem prawnym charakteryzującym przeciwdziałania praniu pieniędzy jest Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu¹⁴. W ustawie przez pranie pieniędzy rozumie się „czyn określony w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny”¹⁵. Instytucją, która zgodnie z przepisami prawa została powołana do przeciwdziałania praniu pieniędzy, jest Generalny Inspektor Informacji Finansowej (GIIF). Wśród jego zadań wskazać można między innymi gromadzenie, przetwarzanie oraz analizowanie informacji, a przez to także przeciwdziałanie wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych, które pochodzą z nielegalnych bądź nieujawnionych źródeł.

Fazy prania brudnych pieniędzy

Pranie brudnych pieniędzy to definicja stosowana na określenie technik, procedur, sposobów postępowania, które są ukie-

¹¹ Ustawa z 12 października 1994 r. o ochronie obrotu gospodarczego i zmianie niektórych przepisów prawa karnego, Dz.U. 1994, nr 126, poz. 615, z późn. zm.

¹² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997..., art. 299,

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ustawa z dnia z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, Dz.U. 2018, poz. 723.

¹⁵ Ibidem, art. 2.

runkowane na ukrycie, utrudnienia bądź udaremnienie stwierdzenia faktu, że środki finansowe pochodzą z czynu zabronionego¹⁶. Podejmowane działania, które wchodzą w skład procederu, mogą być podzielone na trzy następujące po sobie fazy, tj.:

- lokowanie, czyli wprowadzanie do obrotu finansowego;
- maskowanie, które oznacza odseparowanie środków od nielegalnego źródła pochodzenia;
- integracja, czyli stworzenie wyjaśnienia pochodzenia posiadanych środków¹⁷.

Celem lokowania jest wprowadzenie środków finansowych do systemu finansowego, a także ukrycie śladów przestępstwa. Faza ta cechuje się prostotą oraz jednorodnością. Najczęściej dokonywane transakcje są krótkoterminowe i posiadają powiązanie z gotówką¹⁸. Przykładowymi technikami stosowanymi w tej fazie może być rozdrabnianie wpłat, wymiana walut, mieszanie z dochodami pochodzącymi z legalnej działalności¹⁹.

Maskowanie polega na odseparowaniu środków pochodzących z przestępstwa od faktycznego źródła ich pochodzenia. W związku z tym przestępcy wykonują szereg skomplikowanych transakcji finansowych, które mają na celu utrudnienie stwierdzenia powiązania dochodów ze źródłem pochodzenia. Mnogość transakcji ma utrudniać lub uniemożliwiać organom zobowiązanych do kontroli określenie źródła pochodzenia finansów. W dalszej konsekwencji dochodzi do urwania śladu, który mógłby prowadzić do rzeczywistego źródła. W fazie maskowania bardzo często realizowane są transakcje, które nie posiadają ekonomicznego uzasadnienia²⁰.

Faza integracji to ostatnia faza prania pieniędzy. Polega na wprowadzeniu pieniędzy, które pochodzą z nielegalnych źródeł, do obrotu finansowego. Dochody te traktowane są jako legalne poprzez stworzenie rzekomo prawnie uzasadnionego przepływu oraz źródła ich pochodzenia. Dzięki temu właściciel środków finansowych może z nich korzystać bez ponoszenia jakichkolwiek konse-

¹⁶ J. Sawicka, E. Marcinkowska, A. Stroncsek, *Ujawnianie przestępstw prania pieniędzy przez pracowników zawodów księgowych*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2017, nr 345, s. 88.

¹⁷ Ibidem, s. 89.

¹⁸ D. Chodziński, *Pranie pieniędzy...*, s. 9.

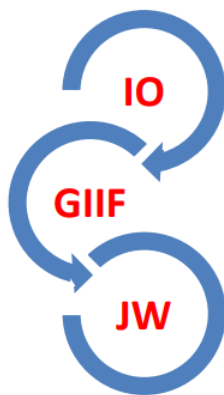
¹⁹ Ibidem.

²⁰ W. Jasiński, *Pranie brudnych pieniędzy*, Warszawa 1998, s. 77.

kwencji. W fazie tej często dokonuje się fikcyjnych transakcji kupna-sprzedaży, transakcji rodzinnych czy podejmuje się współpracę z bankami zagranicznymi²¹. Wskazane fazy prania pieniędzy mogą występować łącznie bądź z pominięciem niektórych z nich²². Należy jednak wskazać, że każda z nich wypełnia znamiona czynu zabronionego wskazanego w art. 299 Kodeksu karnego²³.

Krajowy system przeciwdziałania praniu pieniędzy

Krajowy system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, jak już wcześniej wspomniano, opiera się na regulacjach prawnych. System ten tworzą takie instytucje jak GIIF, instytucje obowiązane (IO) oraz jednostki współpracujące (JW)²⁴.

Rysunek 1. Schemat krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy

Źródło: Sprawozdanie Generalnego Inspektora..., s. 9.

Instytucje obowiązane, jednostki współpracujące oraz GIIF wzajemnie na siebie oddziałują i współpracują. Czynności, jakie są podejmowane przez instytucje obowiązane, posiadają bezpośrednie oddziaływanie na funkcjonowanie GIIF, co także wpływa na postępowanie jednostek współpracujących (np. organy ścigania, organy nadzorcze). Natomiast z drugiej strony, efektywność pracy jednostek współpracujących posiada wpływ na czynności, jakie są po-

²¹ B. Bieniek, *Pranie pieniędzy...*, s. 10.

²² E. Pływaczewski, *Proceder prania...*, s. 38.

²³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997...

²⁴ *Sprawozdanie Generalnego Inspektora Informatyki Finansowej z realizacji ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w 2022 roku*, Warszawa 2023, s. 9.

dejmowane przez GIIF. Ma to bezpośrednie odzwierciedlenie w działaniach podejmowanych przez instytucje obowiązane. W związku z tym krajowy system przeciwdziałania praniu pieniędzy może być uznany za system „naczyń połączonych”. Funkcjonowanie każdego elementu posiada bowiem znaczenie dla pracy innych elementów, a tym samym działanie całego systemu.

Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy²⁵ określa, że organami właściwym w sprawach z zakresu badanego zjawiska są minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz Generalny Inspektor Informacji Finansowej. Centralny oraz nadrzędny wpływ na funkcjonowanie systemu posiada Generalny Inspektor Informacji Finansowej. W realizowaniu zadań GIIF wspierany jest przez Departament Informacji Finansowej, czyli jednostkę wyodrębnioną w strukturach Ministerstwa Finansów²⁶.

Instytucje obowiązane są to określone w ustawie kategorie podmiotów. W przepisach prawa dokonano ich podziału na 28 kategorii²⁷. W ich skład wchodzi podmioty sektora finansowego oraz niefinansowego. Ustawodawca katalog określił precyzyjnie, zawarto w nim takie instytucje, które w praktyce mogą spotkać się z procederem prania brudnych pieniędzy. Obowiązek raportowania nie odnosi się jednak do wszystkich podmiotów, które są związane z rynkiem finansowym²⁸. Sama nazwa została także określona poprzez ustawę i stanowi zagadnienie dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy²⁹. Instytucje obowiązane posiadają liczne obowiązki. Ich zadaniem jest przede wszystkim rozpoznawanie oraz ocena ryzyka prania pieniędzy, wynikająca ze stosunków gospodarczych z klientami oraz realizowanymi przez nich transakcjami okazjonalnymi. Na podstawie tego instytucje stosują właściwe środki bezpieczeństwa, które są ukierunkowane na pozyskiwanie informacji na temat klientów, określenie celu realizowanych transakcji oraz przepływu środków. Instytucje obowiązane o podejrze-

²⁵ Ustawa z dnia z dnia 1 marca 2018...

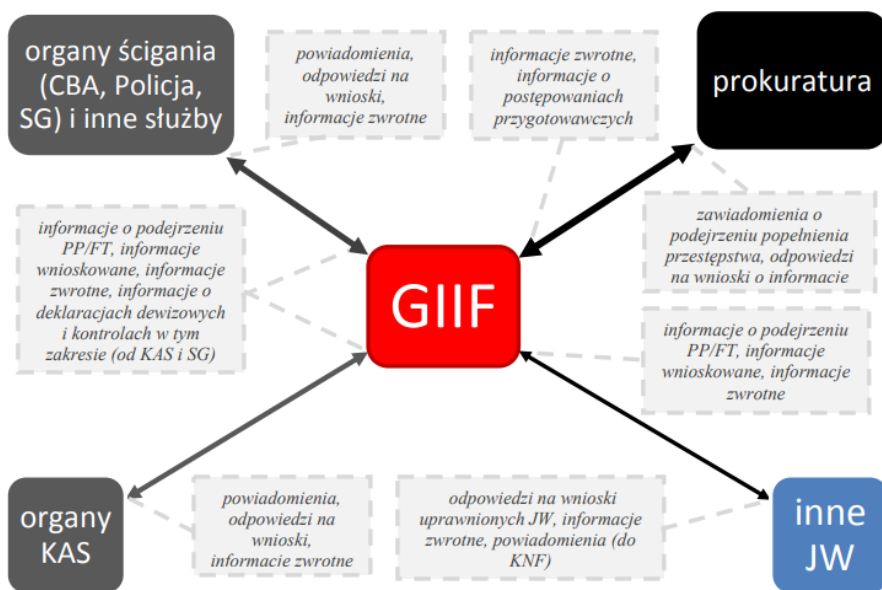
²⁶ *Sprawozdanie Generalnego Inspektora...*, s. 9.

²⁷ Ustawa z dnia z dnia 1 marca 2018...

²⁸ M. Bojarski, M. Filar, W. Filipkowski [et al.], *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2006.

²⁹ M. Sikora, *Instytucje obowiązane jako podstawowy element systemu przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy*, „Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyty Studenckie” 2009, t. II, s. 291.

nych okolicznościach informują GIIF³⁰. Dodatkowo instytucje obowiązane na żądanie GIIF dokonują blokad rachunków, wstrzymywania transakcji, a także przekazują bądź udostępniają posiadane informacje i dokumenty. Instytucje obowiązane mają także obowiązek wstrzymywania transakcji lub dokonywania blokad rachunków zgodnie z postanowieniami prokuratora³¹.

Rysunek 2. Przepływ informacji w systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy

Źródło: *Sprawozdanie Generalnego Inspektora...*, s. 13.

Wśród jednostek współpracujących znajdują się organy administracji rządowej, organy jednostek samorządu terytorialnego, a także inne państwowe jednostki organizacyjne (również Narodowy Bank Polski, Komisja Nadzoru Finansowego, Najwyższa Izba Kontroli)³². Jednostki współpracujące, podobnie jak instytucje obowiązane, powiadamiają GIIF o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu³³. Na rysunku 2

³⁰ *Sprawozdanie Generalnego Inspektora...*, s. 9.

³¹ Ustawa z dnia 1 marca 2018...

³² *System przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, Informacja o wynikach kontroli, NIK, Nr ewid. 37/2016/P/15/013/KBF, s. 5.

³³ W. Jasiński, *Zadania Policji w wykrywaniu przestępstwa stypizowanego w art. 299 Ustawy z 6 czerwca 1997 r – Kodeks karny w świetle Ustawy z 1 marca 2018 r. o prze-*

przedstawiono schemat przepływu informacji pomiędzy przedstawionymi podmiotami.

Na bazie informacji pozyskanych od instytucji obowiązanych GIIF weryfikuje otrzymywane zawiadomienia oraz powiadomienia o podejrzanych przepływach środków finansowych. Jeśli zgłoszone będzie uzasadnione podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, dokonuje on powiadomienia właściwego prokuratora, który podejmuje czynności w celu zweryfikowania informacji GIIF. Zebrany materiał stanowi część aktu oskarżenia³⁴.

Krajowy system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu działa niczym organizm, którego funkcjonowanie uwarunkowane jest skutecznością jego poszczególnych elementów. Wymaga to prowadzenia działań na zasadzie współpracy oraz wymiany informacji. Ważne, aby kroki podejmowane były w odpowiednim momencie, co będzie implikowało skuteczność, a także będzie dawało możliwość zastosowania działań przez organy nadzorcze. Prawidłowe wypełnianie obowiązków, jakie zawarte zostały w ustawie, uwarunkowane jest koniecznością rozumienia regulacji oraz stałego dostosowywania się do rekomendacji instytucji nadzorujących.

Podsumowanie

Ważną cechą współczesnego środowiska finansów jest wzmożone oddziaływanie na siebie poszczególnych instytucji. Powiązania te tworzą się zarówno w układach lokalnych, krajowych, regionalnych, jak i globalnych. Szczególne znaczenie posiada to w dobie globalizacji, kiedy na znaczeniu przybiera tworzenie ujednoliconych norm organizacyjnych oraz prawnych dotyczących środowiska finansów. W międzynarodowym środowisku finansowym oraz w gospodarce rynkowej powstają nowe instytucje finansowe. Ważne jest więc, aby odpowiednio kreować zasady ich funkcjonowania oraz pamiętać o nadrzędnych mechanizmach gospodarki.

W Polsce proceder prania brudnych pieniędzy zalicza się do przestępstw gospodarczych. Przestępstwo to posiada dużą skalę,

ciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, „Przegląd Policyjny” 2022, nr 1, s. 44-61.

³⁴ *Sprawozdanie Generalnego Inspektora...*, s. 13.

choć liczbę skazanych za ten czyn nie jest duża. Bardzo ważne jest więc, aby instytucje finansowe wprowadzały odpowiednie techniki przeciwdziałania praniu pieniędzy. Poza samą skutecznością powinny one cechować się także nieustannym udoskonalaniem. Należy bowiem zwrócić uwagę, że przestępcy powiązani z procederem prania brudnych pieniędzy stale rozwijają swoje rozwiązania, dla instytucji obowiązanych jest to natomiast stała gonitwa oraz poszukiwanie dowodów świadczących o nielegalnych przepływach środków.

Pranie brudnych pieniędzy to zjawisko niebezpieczne dla odpowiedniego funkcjonowania rynku finansowego. Może znacząco wpływać na zachwianie bezpieczeństwa finansowego różnych podmiotów gospodarczych. Dodatkowo niepewność funkcjonowania oraz brak zaufania do instytucji czy partnerów handlowych posiada negatywny wpływ na rozwój gospodarki. Wprowadzane rozwiązania są więc ukierunkowane na ochronę systemu finansowego przed tym zagrożeniem. Instytucje obowiązane powinny zapewniać skuteczną identyfikację oraz rejestrację transakcji podejrzanych. Wraz z dynamicznie zmieniającą się sytuacją rynkową, a także z rozwojem systemów informatycznych zmieniają się zagrożenia oraz trendy w przestępczości. Bardzo ważne jest więc, aby właściwie dostosowywać system przeciwdziałania praniu pieniędzy do nowatorskich rozwiązań oraz stale pojawiających się zagrożeń. Przestępcy nieustannie poszukują luk w systemie, a także potrafią je właściwie wykorzystywać.

Pranie brudnych pieniędzy nie stanowi zjawiska nowego, dodatkowo przestępstwa z nimi związane od lat niosą za sobą poważne skutki dla gospodarki globalnej, a także dla poszczególnych państw. Duże znaczenie posiada więc monitorowanie skali przestępczości, zbieranie danych oraz dopasowywanie rozwiązań do pojawiających się zagrożeń. Skuteczność zwalczania zjawiska powinna być uwarunkowana współpracą z sektorem naukowo-badawczym, co pozwoli na zintensyfikowanie dociekań, a także prowadzenie prac rozwojowych. Połączenie założeń prawnych, teoretycznych z praktyczną działalnością powinno znacząco podnieść efektywność podejmowanych reakcji.

Bibliografia / References

Literatura

- Bieniek B., *Pranie pieniędzy w prawie międzynarodowym, europejskim oraz polskim*, Warszawa 2010.
- Bojarski M., Filar M., Filipkowski W. i in., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2006.
- Chodziński D., *Pranie pieniędzy jako jedna z form działania zorganizowanych grup przestępczych*, Legionowo 2012.
- Hołyst B., *Kryminalistyka*, Warszawa 2000.
- Hryniewiecka M., *Pranie brudnych pieniędzy jako przykład przestępstwa gospodarczego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2014, z. 4, 2014.
- Jasiński W., *Pranie brudnych pieniędzy*, Warszawa 1998.
- Jasiński W., *Zadania Policji w wykrywaniu przestępstwa stypizowanego w art. 299 Ustawy z 6 czerwca 1997 r – Kodeks karny w świetle Ustawy z 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, „Przegląd Policyjny” 2022, nr 1.
- Pływaczewski E., *Pranie brudnych pieniędzy nowym wyzwaniem dla systemu ekonomiczno-finansowego w Polsce*, [w:] *Proceder prania brudnych pieniędzy. Studia i materiały*, red. E. Pływaczewski, Toruń 1993.
- Ratajczak A., *Ochrona obrotu gospodarczego*, Warszawa 2006.
- Sawicka J., Marcinkowska E., Stroncsek A., *Ujawnianie przestępstw prania pieniędzy przez pracowników zawodów księgowych*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2017, nr 345.
- Sikora M., *Instytucje obowiązane jako podstawowy element systemu przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy*, „Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyty Studenckie” 2009, t. II.
- Żołna M. M., *Zjawisko prania brudnych pieniędzy w prawie Unii Europejskiej*, „Edukacja Prawnicza” 2006, nr 10.

Akty prawne i dokumenty

- Sprawozdanie Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z realizacji ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w 2022 roku*, Warszawa 2023.
- System przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, Informacja o wynikach kontroli, NIK, Nr ewid. 37/2016/P/15/013/KBF.
- Ustawa z 12 października 1994 r. o ochronie obrotu gospodarczego i zmianie niektórych przepisów prawa karnego, Dz.U. 1994, nr 126, poz. 615, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553.
- Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, Dz.U. 2018, poz. 723.